

**ZÁKLADNÍ ŠKOLA A MATEŘSKÁ ŠKOLA SRNÍ, okres Klatovy,
příspěvková organizace, Srní 10, 341 92 Kašperské Hory, tel. 376 599 283, IČO 709 87 629**

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO ZÁJMOVÉ VZDĚLÁVÁNÍ

1. Identifikační údaje

Předkladatel ŠVP: Základní škola a mateřská škola Srní, okres Klatovy, příspěvková organizace

Ředitelka školy: Mgr. Věra Šmejkalová

Zřizovatel: Obec Srní

Telefonické spojení: ZŠ, ŠD - 376 599 283

E-mail: info@zsamssrni.info

Autor: Mgr. Věra Šmejkalová

Platnost dokumentu: od 1.9.2025

Obsah

Úvod	3
2. Charakteristika školní družiny	4
2.1 Materiální podmínky	4
2.2 Personální podmínky	4
2.3 Podmínky pro hygienické a bezpečné působení ŠD	5
2.4 Ekonomické podmínky	5
2.5 Délka vzdělávání	5
2.6 Psychosomatické podmínky	5,6
2.7 Podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami	6
2.8 Podmínky pro vzdělávání žáků nadaných	6,7
2.9 Podmínky zájmového vzdělávání	7
2.10 Cíl zájmového vzdělávání	7
2.11 Režim dne	7
2.12 Odchody a příchody dětí do ŠD	7,8
2.13 Přijímání dětí	8
2.14 Spolupráce s rodiči, školou a jinými subjekty	8
3. Charakteristika ŠVP	8
3.1 Hlavní výchovný záměr	8
3.2 Věkové a individuální zvláštnosti žáků	9
4. Výchovně vzdělávací obsah	9
4.1 Vzdělávací oblasti základního vzdělávání	10
4.2 Průřezová témata základního vzdělávání (podle RVP ZV)	10,11
4.3 Formy a metody práce	11,12
4.4 Kompetence ŠD	12
4.5 Požadavky a rizika v ŠD	12,13
4.6 Zaměření vzdělávání v ŠD a kompetence	13,14
4.7 Tématické okruhy vzdělávání v ŠD	15
4.7.1 Člověk a jeho svět	15-26
4.7.2 Umění a kultura	27
4.7.3 Člověk a svět práce	27
5. Zájmové zaměření dětí při pobytu ve školní družině	27

Úvod

Školní družina je zřízena podle zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání /školský zákon/, a řídí se dle vyhlášky MŠMT č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání.

Školní družina realizuje výchovnou, vzdělávací a zájmovou činnost mimo vyučování. Činnosti probíhají formou pravidelných nebo příležitostných aktivit z oblasti vzdělávací, odpočinkové, rekreační a zájmové činnosti. Školní družina umožňuje žákům přípravu na vyučování. Práce školní družiny je zcela samostatnou oblastí výchovně vzdělávací činnosti a řídí se specifickými požadavky a pravidly pedagogiky volného času.

2. Charakteristika školní družiny

Školní družina při Základní škole a mateřské škole Srní, jejímž zřizovatelem je Obecní úřad Srní, sídlí v budově Základní školy v přízemí. Poskytuje zájmové vzdělávání především pro žáky 1. stupně ZŠ Srní, přihlášené k pravidelné denní docházce, kteří jsou do ŠD přijímáni na základě písemné přihlášky. O přijetí žáka do školní družiny rozhoduje ředitelka školy do schválené kapacity. Přednostně jsou přijímáni žáci nižších ročníků a žáci dojíždějící. Školní družina organizuje zájmové vzdělávání ve dnech školního vyučování a o školních prázdninách. Po projednání se zřizovatelem, může ředitelka školy přerušit činnost ŠD v době školních prázdnin. Ředitelka po projednání se zřizovatelem může po dohodě s ředitelem jiných družin zprostředkovat možnost poskytování zájmového vzdělávání v jiné školní družině po dobu přerušení provozu, především v době školních prázdnin. Ředitelka zveřejní na vhodném veřejně přístupném místě informaci o přerušení provozu družiny a popřípadě také informaci o možnosti a podmínkách zajištění vzdělávání v jiné družině. Činností ŠD se mohou účastnit i žáci, kteří nejsou přijati k pravidelné denní docházce a svou účast v ŠD a odchod nahlásí rodiče nebo zákonný zástupce písemně. Školní družina při ZŠ Srní má 1 oddělení s maximálním počtem 25 žáků.

Součástí práce školní družiny jsou i zájmové kroužky. Kroužky jsou pro děti řádně přihlášené do ŠD zdarma.

ŠD využívá i další prostory školy - školní tělocvičnu v požární zbrojnici, třídy (interaktivní tabule) a školní zahradu.

Prostory ŠD jsou účelně vybavené s možností kreativního uzpůsobení (pracovní koutky). Prostředí je světlé, inspirující a veselé.

2.1 Materiální podmínky

Školní družina má k dispozici samostatnou místnost v přízemí budovy. Zde mají žáci možnost relaxovat na pohovce, koberci nebo pracovat u stolků. Vybavení místnosti nábytkem je účelné.

Vybavení hračkami, pomůckami, materiály a doplňky je průběžně podle možností doplňováno a obnovováno. Hračky a doplňky jsou umístěny tak, aby je děti dobře viděly, mohly si je samostatně brát a zároveň se vyznaly v jejich uložení. Žáci jsou vedeni k opatrnému zacházení s hračkami, stolními hrami a s celým vybavením družiny..

Vychovatelka průběžně pečuje o materiální vybavení, zajišťuje zlepšování materiálních podmínek, zejména pro výtvarné, sportovní a rekreační činnosti.

K sportovnímu vyžití slouží hasičská zbrojnice a zahrada školy. Okolní příroda inspiruje k dalším pobytům venku, např. hrám v lese, na louce či u potoka.

2.2 Personální podmínky

Provoz ŠD zabezpečují vychovatelé, kteří jsou odpovědní ředitelce školy.

Vychovatelé jsou iniciátory a průvodci dítěte při činnostech, které motivuje, navozuje přímo nebo nepřímo, řídí a hodnotí. Probouzí v dětech zájem o okolí, sociální kontakty a komunikaci. Podněcují přirozenou zvědavost dětí, chuť objevovat i odvahu se projevit. Tyto žádoucí projevy vychovatelé ocení a pochválí.

2.3 Podmínky pro hygienické a bezpečné působení ŠD

1. Vhodná struktura režimu žáků ve školní družině s dostatkem relaxace a aktivního pohybu dané režimem družiny a skladbou zaměstnání.
2. Pitný režim je ve ŠD zajištěn formou čaje či ovocné šťávy.
3. Zdravé prostředí užívaných prostorů družiny - podle platných norem (vlastní vybavené prostory, odpovídající světlo, teplo, bezhlučnost, čistota, větrání, velikost nábytku, hygienické vybavení prostor).
4. Ochrana žáků před úrazy.
5. Pravidelná kontrola prostor a zařízení z hlediska jejich bezpečnosti.
6. Dostupnost prostředků první pomoci, kontaktů na lékaře, praktická dovednost vychovatelky poskytovat první pomoc.

Děti jsou pod stálým dohledem vychovatelky. Na začátku školního roku vychovatelka seznamuje děti s bezpečnostními předpisy a ochranou zdraví ve ŠD. Ve ŠD se řídí školním řádem, vnitřním řádem školní družiny. Pokud žák soustavně narušuje školní řád a činnost školní družiny (vážné porušení kázně, pořádku, ohrožování zdraví a bezpečnosti ostatních, dlouhodobá svévolná absence ve ŠD a další jiné zvláště závažné důvody), může být rozhodnutím ředitele z družiny vyloučen.

2.4 Ekonomické podmínky

Provozní náklady ŠD hradí zřizovatel Obecní úřad Srní. Výši úplaty na částečnou úhradu neinvestičních výdajů stanovil zřizovatel školy na 90,-Kč měsíčně. Během školního roku je podle finančních možností obce obměňováno vybavení družiny novým nábytkem, stavebnicemi, společenskými hrami, sportovním vybavením apod..

2.5 Délka vzdělávání

Do školní družiny jsou přijímány děti od 6 let do 11 let. Děti jsou přijímány na základě vyplněných přihlášek, které jsou platné vždy jen na **jeden školní rok**.

2.6 Psychosomatické podmínky

Psychohygiena

- zajišťovat dětem pravidelný denní řád, který je natolik flexibilní, že umožňuje přizpůsobit organizaci momentální situaci a zájmu dětí, při vhodném počasí lze aktivity provádět na školním pozemku
- děti jsou zatěžovány přiměřeně věku, mají možnost si kdykoliv odpočinout a relaxovat
- vychovatelka respektuje individuální potřeby dětí, vhodně na ně reaguje a v rámci možností se je snaží uspokojovat, naslouchá problémům dětí a snaží se je řešit

Psychosociální podmínky

- vytvářet dětem takové prostředí, aby se cítily spokojené, bezpečné, jisté
- každé dítě má stejná práva, možnosti, povinnosti, nikdo není zvýhodňován
- je respektována osobní svoboda a volnost dětí, i když je podřízena stanovenému řádu, chování a norem

- při všech činnostech je počítáno s aktivní spoluúčastí dítěte, snažíme se o nenásilnou komunikaci, která je dětem příjemná, navozuje vzájemný pocit důvěry a spolupráce
- podporujeme důvěru dítěte v sebe sama, převažuje pozitivní hodnocení
- rozvíjíme v dětech citlivost pro vzájemnou toleranci, ohleduplnost, zdvořilost, vzájemnou pomoc a podporu ve vztahu k ostatním

2.7 Podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Vzhledem k tomu, že budova školy není bezbariérová, nelze zajistit prostředí pro děti s poruchami hybnosti. Pro ostatní děti s psychickými, fyzickými či kombinovanými vadami je možno zajistit tyto podmínky:

Personální oblast

- spolupráce s PPP
- proškolení vychovatelů v dané oblasti
- dostatečné personální zajištění jednotlivé aktivity (lze využít i dobrovolníky)

Technická oblast

- eliminování situací, ve kterých by mohlo dojít ke zranění integrovaného žáka

Materiální oblast

- jsou totožné jako pro ostatní děti
- v případě doporučení PPP zajištění speciálních didaktických a kompenzačních pomůcek

Organizační oblast

- vymezení forem integrace
- spolupráce s rodiči či jinými zákonnými zástupci
- využívání poradenské pomoci pracovníků PPP
- spolupráce s organizacemi, které se prací s postiženými lidmi zabývají

Vzdělávací oblast

- výuka probíhá dle individuálních potřeb žáků a plánu vzdělávání

2.8 Podmínky pro vzdělávání žáků nadaných

- aktivity na rozvoj tvořivosti, spolupráce, vztahů, sociální a emocionální inteligence
- možnost zařazení žáka do aktivit primárně určených vyšším věkovým skupinám
- odborná připravenost pedagogických pracovníků

2.9 Podmínky zájmového vzdělávání

- k zájmovému vzdělávání ve ŠD jsou přijímáni žáci 1.-5. ročníku, které nemají žádné kázeňské problémy související s porušováním školního řádu a řádu ŠD
- dítě je přijímáno na základě vyplnění přihlášky k zájmovému vzdělávání
- každé dítě je přihlášeno vždy na jeden školní rok
- doklad o ukončení školního roku se ve školní družině nevydává
- dítě, které vážně poruší školní řád či řád družiny, může být předčasně ze zájmového vzdělávání vyloučeno (o vyloučení rozhoduje ředitel školy, který je o této situaci obeznámen vychovatelkou ŠD)

2.10. Cíl zájmového vzdělávání

- Vést žáky ke zdravému životnímu stylu, smysluplnému a účelnému využívání volného času, rozvíjet jejich talent, estetické cítění a různé znalosti, dovednosti a zájmy jako prevenci sociálně – patologických jevů.
- Získávat širší sociální a komunikační dovednosti s vrstevníky a dospělými, rozvíjet schopnost vést druhé a respektovat jejich jedinečnost.
- Rozvíjet schopnost sebehodnocení a spravedlivé hodnocení druhých, utvářet si vlastní názor.
- Kladnou motivací a prožitím úspěchu posilovat zdravé sebevědomí žáků, podporovat radost z vykonávané činnosti, zvědavost, kreativitu a empatii k ostatním.
- Vytvořit podvědomí sounáležitosti se světem, přírodou, lidmi, společností a planetou Zemí.

2.11 Režim dne

Jeho uspořádání dává možnost pružně reagovat na individuální potřeby aktivity i odpočinku u jednotlivých dětí.

- 12:00 - 13:00 - přivítání se s dětmi, odpočinkové činnosti, zájmové hry, individuální hry , příprava pomůcek na další činnosti, dokončování započatých prací, hygiena
- 13:00 - 14:30 - řízená činnost (zájmové činnosti, příprava na vyučování, psaní domácích úkolů, didaktické hry, četba, pobyt venku, pohybové chvíle, hygiena při práci, úklid ŠD)
- 14:30 – 15:15 - práce kroužků dle nabídky daného roku
- 15:15 – 15:30 - volná hra, pobyt venku

2.12 Odchody a příchody dětí do ŠD

Po skončení poslední vyučovací hodiny odvádí učitel či asistent děti do ŠD. Vychovatelka propouští děti domů podle údajů na „Přihlášce“ nebo individuálně, podle potřeby rodičů. Pokud má dítě změnu v odchodu, rodiče napíší řádný doklad o tom, jakým způsobem dítě opouští ŠD s podpisem a datem. Rodiče si mohou děti vyzvedávat i samostatně. Stanoveným režimem dne je zajištěn pravidelný denní rytmus a řád, který je však

současně natolik flexibilní, že umožňuje organizaci činností v průběhu dne přizpůsobit potřebám a aktuální situaci, reaguje i na naplánované akce v ŠD a ZŠ.

Poměr řízených a spontánních činností je vyrovnaný.

Děti jsou podněcovány k vlastní aktivitě, pracují svým tempem. Vytváříme takové podmínky, kde mohou děti spolupracovat ve skupině, samostatně, nebo s celým kolektivem. Děti mají možnost účastnit se společenských akcí dle vlastního přání.

Při pěkném počasí pobývají děti venku a organizujeme i vycházky do přírody. Na vycházkách dáváme dětem volnost s ohledem na bezpečnost práce.

Vychovatelka dbá na soukromí dětí. Pokud to děti potřebují, mají možnost uchýlit se do klidnějšího koutku a neúčastnit se společenských činností, stejně tak mají možnost soukromí při osobní hygieně apod. Je dodržován adaptační individuálně přizpůsobený režim.

Vychovatelka respektuje potřeby dětí, reaguje na ně a napomáhá v jejich uspokojování. Jedná nenásilně, přirozeně, citlivě, navozuje situace pohody a klidu, relaxace apod. Děti nejsou zatěžovány či neurotizovány spěchem a chvatem.

2.13 Přijímání dětí

Do školní družiny jsou přijímány děti od 6 let do 11 let. Děti jsou přijímány na základě písemných přihlášek, které jsou platné vždy jen jeden školní rok. Součástí přihlášky k činnosti družiny je písemné sdělení o rozsahu docházky a způsobu odchodu účastníka z družiny.

O zařazení dětí do školní družiny rozhoduje ředitelka školy.

Záměrem je posílení pocitu jistoty, bezpečí a bezproblémového nástupu do 1. třídy i do školní družiny na začátku školního roku.

2.14 Spolupráce s rodiči, školou a jinými subjekty

Snahou je, aby vztah s rodiči byl založen na partnerských vztazích, kde mezi rodiči a vychovatelkou panuje oboustranná důvěra, otevřenost, vstřícnost, respekt a ochota spolupracovat.

Odpovědnost, práva a povinnosti jsou zakotveny ve vnitřním řádu ŠD. Máme na zřeteli, že informovanost rodičů, jejich ovlivňování a vzájemné poznávání jsou důležitým předpokladem vzájemné komunikace a spolupráce a že vztahy ŠD s rodiči dětí ovlivňují výsledek pedagogické práce.

V úzké spolupráci s rodiči a školou uskutečňujeme různé aktivity, které napomáhají k dobrému chodu ŠD:

- neformální rozhovory při příležitostních setkáních
- slavnosti - vánoční svátky, konec školního roku

3. Charakteristika ŠVP

3.1 Hlavní výchovný záměr

Hlavní výchovný záměr je orientován směrem k dítěti a směřuje k tomu, aby děti získaly dobré základy do života a pro další vzdělávání a aby byly schopny s uspokojením zvládat další životní a vzdělávací etapy. Vychází z osobnostně orientované výchovy. ŠVP ŠD úzce navazuje na ŠVP ZŠ.

- každé dítě vnímáme jako jedinečnou osobnost, která má své individuální i specifické potřeby a možnosti a jejich aktivitám vytváříme potřebné podmínky - možnost svobodné volby
- dáváme dětem možnost spoluúčasti na tvorbě programu, respektujeme právo dítěte na neúčasti nabízené činnosti - právo být pouze pozorovatelem
- respektujeme pedagogické zásady, povzbuzujeme děti nesmělé, posilujeme sebevědomí a pozitivně hodnotíme každého, kdo pracuje na úrovni svého osobního maxima, podporujeme u dětí iniciativu, tvořivost a vlastní fantazii
- vycházíme ze znalostí dětí jejich aktuálního rozvojového stavu i konkrétní životní a sociální situace - každé dítě má právo být jiné, má potřebu rozvíjet se a učit se svým tempem

3.2 Věkové a individuální zvláštnosti žáků

Vychovatelka při práci ve ŠD:

- respektuje věkové a individuální zvláštnosti žáků - s ohledem na věk (6-11), schopnosti, dovednosti a osobnost dítěte
- zohledňuje psychickou a fyzickou zdatnost dětí
- dělí činnosti z hlediska náročnosti a charakteru podle ročníků na činnosti pro 1. a 2. třídu a činnosti pro 3., 4. a 5. třídu
- věnuje žákům se speciálními poruchami zvláštní péči

1., 2. třída environmentální výchova, rozvoj řeči, relaxační techniky, hudebně-pohybové činnosti

3.,4., 5. třída environmentální výchova, prosociální dovednosti, logopedická péče, rozvoj jemné motoriky, hudebně-pohybové činnosti, sportovní činnosti, výtvarná výchova, relaxační techniky

Cílem je vytvářet dětem vhodné sociální klima, které se zakládá na vzájemné důvěře a úctě.

4. Výchovně vzdělávací obsah

Zájmové vzdělání, které provádí školní družina, probíhá především vlastní činností žáků, jejich interakcí s okolím a získávanou vlastní zkušeností. Vše má být založeno na přímých zážitcích z činnosti, vycházející částečně z individuální volby, dětské zvědavosti, potřeby zaměstnávat se, bavit se a komunikovat.

Obsah vzdělávání navazuje na ŠVP pro základní vzdělávání a vychází z něj.

4.1 Vzdělávací oblasti základního vzdělávání jsou:

- Člověk a jeho svět
- Jazyk a jazyková komunikace
- Matematika a její aplikace
- Informační a komunikační technologie
- Člověk a společnost
- Člověk a příroda
- Umění a kultura
- Člověk a zdraví
- Člověk a svět práce

4.2 Průřezová témata základního vzdělávání (podle RVP ZV):

- Osobnostní a sociální výchova
- Výchova demokratického občana
- Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech
- Multikulturní výchova
- Environmentální výchova
- Mediální výchova

Průřezová témata:

- respektují okruhy aktuálních problémů současného světa
- jsou významnou a nedílnou součástí ŠVP ZV
- jsou formativním prvkem ZV
- vytvářejí příležitost pro individuální uplatnění žáků
- vytváření příležitosti pro vzájemnou spolupráci
- rozvíjejí osobnost žáka především v oblasti postojů

Přínos průřezového tématu k rozvoji osobnosti žáka:

V oblasti vědomostí, dovedností a schopností:

- učí žáky komunikovat a žít ve skupině
- vede k pochopení významu řádu, pravidel a zákonů pro fungování společnosti

- vede k schopnosti aktivního naslouchání a spravedlivého posuzování
- uplatňovat a respektovat práva druhých
- chápat a tolerovat odlišné zájmy, názory a schopnosti druhých
- učí přijmout druhého jako jedince se stejnými právy
- vede k uvažování o problémech v širších souvislostech a ke kritickému myšlení

V oblasti postojů a hodnot:

- napomáhá žákům uvědomit si vlastní identitu, být sám sebou
- vede k otevřenému, aktivnímu a zainteresovanému postoji v životě
- vychovává k úctě k zákonům
- učí vnímat odlišnost spolužáků jako příležitost k obohacení, nikoli jako zdroj konfliktů
- učí vnímat sebe sama jako občana
- přispívá k vnímání života jako nejvyšší hodnoty
- podněcuje aktivitu, tvořivost, toleranci, vstřícnost a ohleduplnost k člověku a prostředí
- přispívá k utváření zdravého životního stylu
- vede k vnímavému a citlivému přístupu k přírodě a přírodnímu a kulturnímu dědictví
- vede k asertivnímu jednání a ke schopnosti kompromisu
- motivuje k ohleduplnosti a ochotě pomáhat zejména slabším

4.3 Formy a metody práce

Pravidelná výchovná, vzdělávací a zájmová činnost - zahrnuje pravidelnou činnost přihlášených žáků dle týdenní skladby zaměstnání, měla by zahrnovat i funkční režimové momenty bez zbytečných prodlev, patří sem i činnost zájmových kroužků.

Příležitostná výchovná, vzdělávací, zájmová a tématická rekreační činnost - zahrnuje všechny mimořádné akce - návštěvy představení, besedy, exkurze, sportovní akce (např. oslava Dne dětí), besídky (např. vánoční), ale také účast na kulturních akcích ve spolupráci s obcí (Vítání občánků, vystoupení na setkání seniorů...), výlety, slavnosti, masopustní rej aj.

Osvětová činnost - poskytování informací v oblasti sociálně-patologických jevů.

Individuální práce - vytváření podmínek pro rozvoj nadání dětí, práce s jedinci, konzultace a řešení tématických úkolů apod.

Nabídka spontánních aktivit - je praktikována za dozoru vychovatelky tak, aby se dítě mohlo samostatně projevit a rozhodnout o své činnosti. Tato činnost je provozována zejména v odpolední klidové činnosti či pobytu venku. Role vychovatelky spočívá v zajištění

bezpečnosti, ale také v navození, podněcování, motivování některých aktivit dětí. Řízené a spontánní činnosti na sebe přirozeně navazují.

Odpočinkové činnosti - chápeme nejen ve smyslu klidových činností, ale i jako aktivní odpočinek, který bude kompenzovat jednostrannou zátěž během školního vyučování.

Příprava na vyučování - není jen vypracování domácích cvičení, ale i didaktické hry, tématické vycházky a další činnosti, které upevňují a rozšiřují poznatky, které žáci získali ve školním vyučování.

4.4 Kompetence ŠD

- a) rozvoj osobnosti člověka, který bude vybaven poznávacími a sociálními způsobilostmi, mravními a duchovními hodnotami pro osobní a občanský život, výkon povolání nebo pracovní činnosti, získávání informací a učení se v průběhu celého života
- b) získání všeobecného vzdělání nebo všeobecného a odborného vzdělání
- c) pochopení a uplatňování zásad demokracie a právního státu, základních lidských práv a svobod spolu s odpovědností a smyslem pro sociální soudržnost
- d) utváření vědomí národní a státní příslušnosti a respektu k etnické, národnostní, kulturní, jazykové a náboženské identitě každého
- e) pochopení a uplatňování principu rovnosti žen a mužů ve společnosti
- f) poznání světových a evropských kulturních hodnot a tradic, pochopení a osvojení zásad a pravidel vycházejících z evropské integrace jako základu pro soužití v národním a mezinárodním měřítku
- g) získávání a uplatňování znalostí o životním prostředí a jeho ochraně vycházející ze zásad trvale udržitelného rozvoje a o bezpečnosti a ochraně zdraví

4.5 Požadavky a rizika v ŠD

Požadavky pro volný čas

- **požadavek pedagogického ovlivňování volného času** - vychovatelka navozuje a motivuje činnosti
- **požadavek dobrovolnosti** - všechny činnosti by měly být přiměřené věku dětí a momentálnímu stavu, děti by je měly vykonávat dobrovolně na základě vzbuzeného zájmu a motivace
- **požadavek zajímavosti a zájmovosti** - činnosti by měly být atraktivní, využívat jiné postupy než ve škole, měly by být pestré
- **požadavek aktivity** - činnosti volit tak, aby v nich mohly být přiměřeně úspěšné všechny děti, aby se podílely na tvorbě týdenních plánů, na přípravě činnosti, realizaci i hodnocení
- **požadavek citlivosti a citovosti** - všechny činnosti by měly přinášet dětem kladné emoce- pochvaly, ale také radost z objevování či překonání překážek
- **požadavek seberealizace** - dítě nachází a objevuje sebe sama

Rizika ohrožující kvalitu výchovného působení v ŠD:

- 1) nedostatek časové dotace na jednotlivé činnosti způsobeny nevhodným režimem ŠD
- 2) nerespektování specifika práce školní družiny - hraní si na školu, přejímání jejích postupů, popřípadě námětů činností, opakování aktivit mateřské školy, nedostatek herních prvků, předávání hotových poznatků
- 3) omezování spontánních činností, přeorganizovanost, nadbytečná časová dotace režimovým momentům, spěch, nervozita, nedokončování činností nebo dokončení bez závěrečného zhodnocení aktivity
- 4) stereotypnost činností, malá námětová pestrost, časté opakování činností
- 5) nevhodné prostory a nevhodné zařízení - nábytek nepřiměřený velikosti dětí, nedostatečné vybavení pomůckami
- 6) nedostatečné respektování rozdílů v tělesných a smyslových dispozicích dětí při jednotlivých činnostech, omezování samostatnosti dětí
- 7) málo příležitosti k participaci na plánování vlastní činnosti i hodnocení výsledků
- 8) nedostatečná motivace, která je nahrazována pokynem k činnosti
- 9) málo vlídné sociální prostředí, málo podnětů k vytváření a vyjádření kladných citů, nevšímavost k nevhodné komunikaci
- 10) rezignace vychovatelek na výchovné působení a spokojení se se sociální funkcí družiny

Při strukturování vzdělávacího programu také vycházíme ze čtyř základních typů učení, jak je užívá UNESCO:

Učit se znát - získávat vědomosti, učit se objevovat nové věci, získávat poznatky, analyzovat je, dávat je do souvislosti, řešit problémy.

Učit se jak na to - získávat různé dovednosti a návyky potřebné pro život, komunikovat.

Učit se žít společně - rozvíjet porozumění s jinými lidmi, poznání, že všichni máme práva, ale i povinnosti, osvojit si pravidla společenského chování, rozvíjet empatii, společně řešit problémy, pracovat jako člen týmu.

Učit se být - rozvíjet vnitřní kvality jedince, budovat jeho hodnotový systém, pěstovat zdravý životní styl.

4.6 Zaměření vzdělávání v ŠD a kompetence

Školní družina se nejvíce inspirovala kapitolou **Člověk a jeho svět**, která je stanovena pouze pro 1. stupeň ZŠ. Jeho cíle dle Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělání jsou formulovány následovně:

Vzdělávání v oblasti Člověk a jeho svět:

- rozvíjí poznatky, dovednosti a prvotní zkušenosti žáků získané ve výchově v rodině a v předškolním vzdělávání
- žáci se učí pozorovat a pojmenovávat věci, jevy a děje, jejich vzájemné vztahy a souvislosti; utváří se tak jejich prvotní ucelený obsah světa

- poznávají sebe i své nejbližší okolí a postupně se seznamují s místně i časově vzdálenějšími osobami, jevy a složitějšími ději
- učí se vnímat lidi a vztahy mezi nimi, všimát si podstatných věcných stránek i krásy lidských výtvorů a přírodních jevů, pozorovat je a přemýšlet o nich

Na základě poznání sebe a svých potřeb a porozumění světu kolem sebe se žáci učí:

- vnímat základní vztahy ve společnosti
- porozumět soudobému způsobu života, jeho přednostem i problémům
- chápat současnost jako výsledek minulosti a východisko do budoucnosti

Při osvojování poznatků a dovedností se žáci učí:

- vyjadřovat své myšlenky, poznatky a dojmy
- reagovat na myšlenky, názory a podněty jiných

Děti získávají kompetence (viz tabulky tématických okruhů v kapitole 5.3):

- 1) **Kompetence k učení:** učí se s chutí, započatou práci dokončí, umí zhodnotit své výkony, učí se nejen spontánně, ale také vědomě, klade si otázky a hledá na ně odpovědi, všimá si souvislostí, získané zkušenosti uplatňuje v praktických situacích a dalším učením.
- 2) **Kompetence k řešení problémů:** všimá si dění i problémů a tyto mu jsou motivací k řešení dalších problémů a situací, při řešení užívá logických, matematických i empirických postupů, chápe, že vyhýbání se problémům nevede k cíli, rozlišuje správná a chybná řešení, započaté činnosti dokončuje.
- 3) **Komunikativní kompetence:** ovládá řeč, vyjadřuje vhodně formulovanými větami myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, komunikuje bez ostychu s vrstevníky i dospělými, dokáže vyjadřovat své pocity řečí, gestem i dalšími prostředky. Komunikace je kultivována.
- 4) **Sociální a interpersonální kompetence:** samostatně rozhoduje o svých činnostech a uvědomuje si, že za ně odpovídá a nese důsledky, projevuje citlivost a ohleduplnost, rozpozná vhodné a nevhodné chování, vnímá nespravedlnost, agresivitu, šikanu a dovede se jim bránit, ve skupině spolupracuje, dokáže se prosadit i podřídit - přijmout kompromis, je schopen respektovat jiné, je tolerantní k odlišnostem mezi lidmi.
- 5) **Činnostní a občanské kompetence:** učí se plánovat, organizovat, řídit a hodnotit, odhaduje rizika svých nápadů, k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně, uvědomuje si svá práva i práva druhých, dbá na své osobní zdraví i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné prostředí.
- 6) **Kompetence k trávení volného času:** orientuje se v možnostech smysluplného trávení volného času, umí si vybrat zájmové činnosti dle vlastních dispozic, rozvíjí své zájmy v organizovaných skupinách i individuálních činnostech, umí říci ne nevhodným nabídkám na využití volného času.

4.7 Tématické okruhy vzdělávání v ŠD

4.7.1 Člověk a jeho svět

1. Místo, kde žijeme

Tématický okruh zahrnuje poznávání nejbližšího okolí, ale také organizaci života v rodině, ve škole, ve společnosti, v obci. Zahrnují se sem tématické vycházky do okolí školy, pro prvňáky bude důležitá cesta do školy a ze školy, poznání různých služeb v obci.

Následné využití poznatků jako motivace k dalším činnostem-tématická hra, malování toho, co jsme si zapamatovali. Nelze opomenout regionální pohádky a pověsti a následná dramaturgie. Včleníme sem také dopravní výchovu-hry na hřišti (řízené i spontánní), didaktické hry s dopravními značkami, malování dopravních značek i prostředků

Tématický okruh	Formulace činnosti a její stručný popis	Číslo rozvíjené kompetence
U nás doma září květen	Vyprávíme si o životě naší rodiny.	3,4,5
	Kreslíme a malujeme, jak trávíme s rodiči náš společný volný čas.	4,6
	Ptáme se, co kdo dělá v našich rodinách - kresba, malba, koláž.	3,6
Náš dům duben	Popisujeme domy (byty), v nichž bydlíme, a jejich zařízení.	2,3,4
	Stavíme náš dům ze stavebnicových dílců.	2,3,5
	Stavíme si ideální dům, v němž bychom chtěli v budoucnosti bydlet.	2,4,5
	Vyprávíme, co se odehrálo (co by se mohlo stát) v našem domě - příhody rovněž kreslíme nebo zapisujeme.	2,3,4
	Zařizujeme si náš pokoj - nábytek a další vybavení. Vystříhujeme z barevných papírů, sestavujeme různé varianty a celek dokreslujeme.	2,3,4,6
ŠKOLA		
Naše škola není bludiště září	Procházíme školou a představujeme si, že je bludištěm, v němž se orientujeme.	1,2,6
	Povídáme si s ředitelem školy na téma - Jak se řídí škola.	1,3,5
	Zjišťujeme, kdo všechno v naší škole pracuje.	1,3
	Zamýšlíme se nad tím, co je v naší škole hezké, a co bychom rádi změnili - píšeme reportáže o naší škole a ilustrujeme ji.	1,6
	Zdobíme školní družinu, vymýšlíme a kreslíme logo družiny.	1,6
	Hledáme ve škole nebo v jejím blízkém okolí "ukrytý poklad" (orientační soutěž).	3,5,6
Škola-stánek vzdělání září	Čteme na pokračování, ptáme se, dáváme si hádanky, domýšlíme konce kapitol, vedeme fiktivní rozhovory s hrdiny.	2,3
	Tvoříme papírový (krabicový) model školy a jejího okolí.	2,6
	Představujeme si, co bychom viděli skrytou kamerou ve třídě (při vyučování i o přestávkách) - pracujeme ve skupinách nebo ve dvojicích, které dostanou čas na přípravu. Potom své scénky předvedou ostatním.	3,5,6
Cesta do školy	Povídáme si o cestě do školy a domů. Ptáme se na bezpečnost cesty každého z nás do školy.	1,2,4

Tématický okruh	Formulace činnosti a její stručný popis	Číslo rozvíjené kompetence
září, říjen	Zajímáme se o dopravní značky v našem okolí - procházíme ulicemi, určujeme značky a jejich význam (o čem nás informují, co nám nařizují, co nám dovolují...).	1,2,6
	Soutěžíme ve znalosti dopravních značek a předpisů.	1,5,6
	Vyrábíme si dopravní značky.	2,5
	Hrajeme si na policisty, chodce, cyklisty.	2,3,5
	Orientujeme se v mapě, hledáme v internetové mapě (najdeme náš dům, školu, cestu do školy, spojení autobusem...).	2,4
Čím jezdíme a čím můžeme jezdit září, červen	Hledáme dopravní spojení pomocí internetových stránek, telefonických informací atd.	1,2,3
	Vycházka na autobusovou zastávku.	1,2,3
	Výtvarně znázorňujeme různé hromadné dopravní prostředky.	1,3
	Hrajeme si na přepravu vlakem, autobusem v roli dítěte, dospělého revizora.	1,2,5
Chodec, cyklista září, červen	Vyrábíme "dopravní pexesa" s tématem pozemní, vodní, letecké dopravy.	2,3,4
	Zjišťujeme, co nesmí chybět na našem kole - beseda s názornými ukázkami.	1,6
	Soutěžíme ve znalostech z dopravní výchova.	1,2,6
NAŠE OBEC		
Obec, v níž žijeme říjen	Na vycházkách hledáme zajímavosti naší obce (budovy, stromy, dominanty).	1,2,5,6
	Kreslíme a malujeme místa, kde je nám dobře, kam rádi chodíme (přírodní zákoutí, hřiště, škola...).	1,3,4
	Společně výtvarně zobrazujeme naši obec - někdo maluje domy, jiný stromy,... Vše potom vystříháme a sestavíme kolektivní výtvarné dílo.	1,2,5
	Kreslíme mapu místa, kam chodíme na procházku.	2,5,6
	Putujeme na určené místo podle vlastnoručně vyrobené mapky.	2
	Stavíme naši obec z kostek.	2,4,5
	Hrajeme si na průvodce naším městem, popisujeme a ukazujeme, kudy se hosté dostanou k obecnímu úřadu, poště, do restaurací a obchodů.	1,2,3,4,5
Návštěvníci říjen	Seznamujeme se s prací obecního úřadu -exkurze, beseda se zaměstnanci.	1,2,3
	Besedujeme se zastupitelem obce, o znaku obce, činnosti zastupitelů.	1,3,4
	Povídáme si o institucích v naší obci, namalujeme, co jsme viděli a zažili.	1,3,4,5,6
	Hrajeme si na návštěvníky naší obce, kteří se ptají, kde u nás najdou různé zajímavosti.	1,2,3
Jak žijeme září, říjen	Na vycházkách si povídáme o tom, kde v naší obci pracují a co dělají hasiči, zemědělci, prodavači, řidiči, zedníci, popeláři atd.	1,2,6
	Kreslíme, čím bychom chtěli být.	1,3
Naši pomocníci květen, červen	Besedujeme na téma - Ten dělá to a ten zas tohle, zajímáme se o služby v obci (restaurace, pošta, IS...).	2,4
	Nakupujeme a prodáváme - hra na prodavače a kupující.	2,3,4
Ztráty a nálezy	Představujeme si, jak bychom se zachovali, kdybychom se ztratili - přehráváme si scénky.	1,2,3
	Zamýšlíme se, co bychom udělali, kdybychom našli malého kamaráda, který se ztratil.	2,3,5
	Předcházíme nepříjemné situaci, že bychom zabloudili	5,6

Tematický okruh	Formulace činnosti a její stručný popis	Číslo rozvíjené kompetence
červen	nebo se ztratili - na vycházce hledáme orientační body a jdeme podle nich.	1,3,5
	Hrajeme si na Ztráty a nálezy (našli/ztratili jsme doklady, klíče atd.).	
Ochránci pořádku červen	Besedujeme o práci příslušníků policie a o porušování zákona (alkohol, drogy, krádeže apod.), ptáme se jak takovému trestnému jednání předcházet.	1,4
	Navrhujeme propagační plakát s tématem NE alkoholu, kouření a drogám.	1,4,5
Na poště červen	Posíláme dopisy, hrajeme si na doručovatele.	1,2
	Píšeme pohledy s adresou.	2,4
	Navrhujeme známky s místními motivy.	2,4,5
Cesta do knihovny, cesta za dobrodružstvím - květen	Jdeme navštívit obecní knihovnu.	3,5,6
	Besedujeme o naší nejoblíbenější knize, povídáme si o ilustracích, diskutujeme o hrdinech v knihách, připravujeme čtenářskou anketu.	1,3,5,6
	Čteme pověsti a příběhy z našeho regionu.	1,6
	Tvoříme postavičky z pohádek.	1,2,6
	Tvoříme záložky do knih.	1,6
	Vymýšlíme krátké příběhy s ilustracemi - vyrábíme knihu.	1,3,5
	Hrajeme loutkové divadlo pro kamarády.	1,3,4
Jsmé básníky, zpěváky, novináři. květen	Soutěžíme ve znalostech ve zpěvu, hledáme básničky, písničky o našem kraji.	1,3,5
	Skládáme básničku nebo písničku o naší obci.	1,3,6
	Připravujeme soutěž ve znalostech o naší obci (historie, současnost, plánujeme výlet na historické místo).	1,2,3
ZA HUMNY		
Výlet do blízkého i vzdáleného světa září, květen	Kreslíme plánek nejbližšího okolí, společně hledáme známá místa a označujeme je symboly, které je budou dobře charakterizovat.	2,3,5
	Stavíme krajinu z písku, kamínků, větviček apod. (hrad, hory, obec).	2,3,5
Cestou necestou září, říjen	Seznamujeme se s mapovými značkami, učíme se je poznávat.	1,2,3
	Podle informací z internetu připravujeme trasu dalšího výletu.	1,2,6
	Učíme se určovat světové strany, používáme k tomu různé způsoby.	2,6
Jsem Čech, vím, kde žiji říjen, červen	Cestujeme prstem po mapě, navštěvujeme známá místa, kde někteří z nás už byli, a vyprávíme o jejich zvláštlostech.	1,3,6
	Odpovídáme v anketě (kde a kdy bych chtěl žít a proč, a kam bych se chtěl podívat).	1,5,
Cestovní abeceda	Soutěžíme, kdo zná více slov od určených písmen, zajímáme se o vlajky států, které si zapíšeme podle abecedy a kreslíme je.	1,2
TRADICE NAŠÍ OBCE		
Jak bylo dříve-naše historie únor	Čteme pověsti našeho regionu, besedujeme o historii obce.	1,3
	Ilustrujeme přečtené pověsti.	1,6
	Dramatizujeme jednoduché pověsti.	1,6
	Plánujeme výlet na historické místo.	3,5,6

Tématický okruh	Formulace činnosti a její stručný popis	Číslo rozvíjené kompetence
	Kreslíme znak obce, povídáme si o jeho historii.	1,5,6
Masopust únor	Vyprávíme si, co jsou masopustní zvyky, hledáme na internetu.	1,3,4
	Vyrábíme si masopustní masky.	1,2,6
Vítáme jaro březen	Besedujeme o lidových tradicích a zvycích týkajících se jara.	1,3,6
	Vyrábíme tradiční předměty z proutí, látek papíru...	1,2,6
Slet čarodějnic duben	Připravujeme soutěž čarodějnice roku.	4,5
	Připravujeme táborák s opékáním vuřtů.	1,3,4,5
Tradiční místní slavnosti září, prosinec, květen	Vyprávíme si o našich místních slavnostech a zvycích.	3,4,5,6
	Zapojujeme se podle našich možností do místních slavností.	3,4,5,6

2. Lidé kolem nás

V tomto tématickém okruhu si žáci osvojují zásady vhodného chování a jednání mezi lidmi, uvědomují si význam a podstatu tolerance, empatie, vzájemné úcty. Poznávají, jak se lidé sdružují, seznamují se základními právy a povinnostmi, je to výchova budoucího občana demokratického státu.

Základem aktivit v tomto okruhu je každodenní výchovná práce vychovatelky-osvojování a dodržování základů společenského chování (pozdravení, seznamování, podávání ruky, kultivace komunikace slovní i mimoslovní, umění sdělit poznatek, ale také schopnost naslouchat, tolerance ve skupině, stolování atd.). Vytváření kladného vztahu ke spolužákům, pozitivního klimatu v oddělení založeného na vzájemné úctě, toleranci a radosti ze spolupráce.

Každodenní přivítání se s dětmi při příchodu do družiny a rozloučení při odchodu, urovnání drobných každodenních konfliktů mezi dětmi, dodržování pravidel stolování, předcházení šikaně apod.

S naplňováním tohoto okruhu můžeme využít např. i hodnocení a to tak, že na hodnocených činnostech budeme nacházet jen klady-každé dítě, by mělo např. na výkrese spolužáka najít, co je na něm pěkného. Do tohoto celku zařadíme také prvky mediální výchovy-což může být např. předem opatrně vybrané povídání o tom, co děti shlédly doma v televizi, slyšely v rozhlase.

Tématický okruh	Formulace činnosti a její stručný popis	Číslo rozvíjené kompetence
RODINA		
Vizitka naší rodiny září	Besedujeme o tom, co očekáváme od rodičů - a co oni od nás.	3,4
	Představujeme povolání našich rodičů, pantomimicky je předvádíme a kreslíme.	3,4
Do rodiny patří také dědeček a babička září, říjen	Povídáme si o našich prarodičích.	3,4
	Zjišťujeme, kdy mají naši prarodiče narozeniny a svátek, připravujeme jim přáníčka.	3,4,6
	Představujeme povolání našich prarodičů, hrajeme si na zaměstnání.	3,4
Sestřenice, bratřenci, tety, strýci	Povídáme si o naší širší rodině.	3,4

Tematický okruh	Formulace činnosti a její stručný popis	Číslo rozvíjené kompetence
září, říjen	Vzpomínáme na setkání našich příbuzných.	3,4,6
	Jak se nazývají příbuzní naší rodiny.	3,4,6
	Pokoušíme se sestavit rodokmen naší rodiny.	2,3,4
Den matek květen	Besedujeme o tom, co pro nás znamenají naše maminky, kreslíme, čím se doma zabývají, co pro nás dělají.	1,3,4
	Vyrábíme dárky pro radost maminkám.	3,4,6
Co vyprávěly peníze	Společně tvoříme příběh o pouti stokoruny, ptáme se, odkud vyšla, kam se dostala, co zažila, jak byla využita.	1,3
	Besedujeme o tom, co je plýtvání (jídlem, penězi, energií), ptáme se, jak můžeme šetřit (jídlo, peníze, energii.).	4,5
	Na vycházce si všimáme cen výrobků (co bychom si mohli koupit za 10, 20 nebo 50 korun, srovnáváme ceny potravin a dalšího zboží).	2,4,5
březen	Vyrábíme si své peníze (s motivy květin, zvířat apod.)	2,6
	Hrajeme si na prodávajícího a kupujícího.	1,3,6

KAMARÁDI

Mí kamarádi	Sestavujeme pravidla družiny - pravidla soužití, žebříčky hodnot.	2,4,5
	Besedujeme o našem teritoriu: místo po mé pravici....	2,3,4
	Hrajeme scénky na téma: Čím si kamarádi dělají radost.	3,6
	Hrajeme si na malíře a malujeme portrét kamaráda.	1,3,4
	Z vystříhaných namalovaných podobizen vytváříme skupinový portrét naší družiny.	3,6
	Povídáme si o rozdílu mezi slovy kamarád, přítel a spolužák.	1,3,4
září, leden		
Tichá pošta	Vyprávíme ostatním o našem nejlepším kamarádovi a o dobrých vlastnostech, kterých si vážíme.	2,4
	Každý napíše, co se mu na kamarádech líbí (papír přehneme formou harmoniky a podáme dál), nakonec vše přečteme.	3,4
	Učíme se na výkonech a chválení každého spolužáka najít něco pěkného, za co ho pochválíme (na každém něco oceníme, něčím je zajímavý).	1,2,3,4,5,6
leden		
Učíme se toleranci a pořádku	Hledáme v okolí věci, které můžeme pochválit a ocenit.	2,3,4,5
	Kriticky hodnotíme naši družinu a společně se domluvíme, čím můžeme vylepšit její vzhled.	2,6
	Hrajeme si na „malého pomocníka“ - hledáme, kde mohou žáci našeho věku pomáhat, besedujeme o tom, proč máme - nemáme kladný vztah k dospělým, ke společenským hodnotám apod.	2,4,6
	Přemýšlíme o vandalismu, opravujeme poškozené hry, uklízíme si školní tašky, věnujeme se sebeobslužné práci.	2,5,6
Nejsme všichni stejní, cvičíme naše smysly	Uvědomujeme si, v čem a jak jsou znevýhodnění někteří lidé (psychicky či tělesně).	3,5
	Zkoušíme se dorozumět jen odezíráním, abychom se večetili do situace neslyšících lidí.	4,5
	Představujeme si pocity nevidomého člověka (máme zavázané oči a ostatní nás navigují, kudy máme jít).	3,4,5
	Zkoušíme malovat ústy, jak to musí dělat někteří tělesně postižení lidé.	4,6
	Cvičíme hmat (poslepu rozeznáváme předměty).	2,3,4

Tematický okruh	Formulace činnosti a její stručný popis	Číslo rozvíjené kompetence
únor	Orientujeme se v prostoru - zkusíme na zahradě dojít poslepu k cíli.	2,4,5
Všude žijí lidé	Čteme pohádku z různých světadílů. Ilustrujeme příběhy z dalekých krajů.	3,6
únor	Sbíráme obrázky o zemích, ze kterých pocházely pohádky, snažíme se pochopit, v čem se národy liší, v čem jsou jejich obyvatelé jiní než my.	1,3
SVÁTKY A OSLAVY		
Každý den má někdo svátek a narozeniny	Seznamuje se s jmény v kalendáři a zapíšeme si děti, kteří jsou v ŠD, abychom jim mohli blahopřát.	1,4,5
leden	Přemýšlíme o nejlepší gratulaci, ukazujeme si přání, blahopřejeme, dáváme „hobla“.	1,4,6
Čas adventní	Vnímáme začínající atmosféru Vánoc, čteme si v knížkách o Vánocích, vyprávíme si o smyslu adventní doby.	2,3
	Vyrábíme adventní věnce, vyprávíme rodinné vánoční příběhy.	3,4,5
	Vyrábíme Mikuláše, čerty a anděly.	3,4
listopad, prosinec	Připravujeme se na Mikulášskou besídku.	3,6
Kouzelný čas Vánoc	Vyprávíme si o vánočních zvycích, které se zachovaly dodnes, zvláště o těch, které dodržujeme v naší rodině.	1,3
	Na vycházkách pozorujeme výzdobu obce.	3,4
	Vyrábíme vánoční ozdoby z papíru, šišek, ořechových skořápek a jiných přírodnin.	1,2,6
prosinec	Družinu vyzdobíme vánočními motivy.	6
	Vyrábíme přáníčka k Vánocům a jmenovky k dárkům.	4,6
Velikonoce	Čteme o národních a místních zvycích spojených s jarem.	1,3
	Malujeme a zdobíme kraslice.	1,6
	Zdobíme družinu symboly Velikonoc (kreslíme, vystřihujeme).	5,6
březen, duben	Učíme se koledy a zazpíváme je při pomlázce.	3,6
Den učitelů a ostatních pedagogů	Pátráme, kdo byl J.A. Komenský (četba zajímavostí o jeho životě).	1,2,3,
březen	Vyrábíme drobné dárky pro učitele, vychovatelky a ostatní pracovníky.	1,6
Náš den „D“	Povídáme si o významu Dne dětí, plánujeme jak ho oslavíme.	1,2,3
červen	Soutěžíme a závodíme.	3,4,5,6
JAK SE SPRÁVNĚ CHOVAT		
Člověk mezi lidmi	Povídáme si, čím můžeme druhého potěšit - dárkem, pochvalou, chování úsměvem, uvědomujeme si, že se máme chovat slušně a laskavě.	1,2,3,4,5,6
	Uvažujeme, které dárky jsou vhodné - nevhodné darovat při různých příležitostech kamarádům či dospělým (učíme se předávat kytici,dárky..).	2,5
červen	Besedujeme o tom, jaké chování očekávají dívky od chlapců - chlapci od dívek, jaké děti od dospělých a dospělí od dětí.	1,3
	Hrajeme si na vyřizování drobných vzkazů, vstupování do úředních místností, hodnotíme chování ve školní jídelně.	2,3,4
Známe kouzelná slovíčka	Besedujeme o „kouzelných slovech“ (děkuji, prosím, omlouvám se) a jejich významu, vymýšlíme si drobné příběhy, v nichž tato slovíčka hrají významnou roli.	1,2,3
září	Hrajeme si a učíme se správně zdravit, podat ruku, požádat o něco, poděkovat za získané informace...	3,4
Návštěva koncertu,	Učíme se společenskému chování - jak se chovat při	1

Tématický okruh	Formulace činnosti a její stručný popis	Číslo rozvíjené kompetence
divadla, výstavy prosinec, červen	návštěvě divadla, koncertu, výstavy.	
	Vymýšlíme vhodný oděv na kulturní představení, prohlížíme módní časopisy.	1,4,6
	Malujeme hudební nástroje.	1,6
	Hrajeme scénky s náměty: Přicházíme do divadla, Opozдили jsme se, kdy tleskat, jak se chovat o přestávce.	1,2,
	Povídáme si, proč chodíme na výstavy, ukazujeme si známé obrazy světových i našich malířů.	1,6
	Připravujeme výstavu našich prací.	2,4,6
Cestou necestou březen, duben	Na příkladech si připomínáme vhodné a nevhodné chování v dopravních prostředcích, na silnicích, hovoříme o následcích dopravní nekázně.	1,2,3,4,5
	Hrajeme scénky na téma: Jak se máme-nemáme chovat při cestě autobusem, vlakem...	1,2,3,4,5
	Na vycházkách zdokonalujeme a procvičujeme chování na chodníku, na silnici, na přechodech, v dopravních prostředcích.	1,2,3,4,5,6
Mluvíme správně? březen	Cvičíme si jazyk (jazykolamy...).	1,3,5
	Vyprávíme si pohádky a příběhy ze života.	3,5,6
	Dramatizujeme jednoduché pohádky a pak je předvádíme ostatním.	1,2,6
Řekni to beze slov březen	Vyprávíme si o využití lidského těla k neverbální komunikaci, pracujeme s gesty.	2,3,4,5
	Pantomimicky předvádíme sport, řemesla, ...	2,3,5,6
	Pantomimicky předvádíme děje ze známých pohádek.	2,3,5,6
V naší jídelně leden	Při stolování dodržujeme základní hygienické návyky a hodnotíme vzájemně naše chování u stolu.	2,5
	Dodržování zásad správného chování procvičujeme při scénkách.	1,3
Co jsme viděli a slyšeli ve sdělovacích prostředcích (základy mediální výchovy) leden	Povídáme si o pořadech v televizi, v rozhlase, doporučujeme si vhodné pořady, argumentujeme, proč se nám líbí.	3,6
	Vybíráme známé filmy a snažíme se domyslet, jak jinak by mohl děj pokračovat, uvažujeme o různých variantách.	3,4
	Výtvarně ztvárňujeme pořad určený dětem, napíšeme jeho krátký scénář.	2,3,6

3. Lidé a čas

Těžištěm tohoto okruhu je především budování správného režimu dne a jeho dodržování. Sestavovat a naplňovat režim družiny účelně, učit, že režimové momenty mají probíhat v pohodové atmosféře a bez zbytečných prodlev. Učit děti úctě k času druhých, využívat svůj čas, vytvářet návyky na pravidelnou a účelnou přípravu na vyučování a především na vyplňování volného času-vytvářením základů pro využívání smysluplné volnočasové aktivity.

Tématický okruh	Formulace činnosti a její stručný popis	Číslo rozvíjené kompetence
NÁŠ DENNÍ REŽIM		
Co vše stihneme během dne	Vyprávíme si o zásadách pravidelného denního režimu, učíme se rozlišovat povinnosti a zábavu.	1,2,3,6
	Kreslíme, co nás nejvíce baví, co nás baví méně, čemu věnujeme nejvíce času, co musíme dělat každodenně. Nad kresbami besedujeme.	1,5,6
	Představujeme si, co by se stalo, kdyby přestal fungovat	1,2,3,5

Tématický okruh	Formulace činnosti a její stručný popis	Číslo rozvíjené kompetence
září	čas - jak by jezdily vlaky, jak by vysílala TV, jak se učilo ve škole bez rozvrhu hodin, vymýšlíme modelové situace.	
	Hrajeme hru: Odhad času.	2,4,6
	Plánujeme náš odpočinek po příchodu ze školy.	1,6
Kdy se nejlépe připravíme do školy	Využíváme hry, při nichž cvičíme paměť, pozornost, postřeh, soustředěnost a tvořivé myšlení.	1,3
	Využíváme počítač pro získávání mnoha informací.	1,5,
	Vzájemně si sdělujeme, které předměty máme nejraději, besedujeme na důvod této obliby.	1,3
září		
Měření času leden	Ukazujeme si měřidla času. Vyhledáváme na internetu.	1,3,5
	Kreslíme, malujeme různá měřidla času.	1,5,
Přesnost je zdvořilostí králů	Vyprávíme si, co znamená přijít včas - pozdě.	1,3
	Vážíme si svého volného času i času druhých, hledáme, co nás o čas okrádá a čím zdržujeme sebe, rodiče, kamarády.	
leden		1,2,3,4,5,6
	Besedujeme o nebezpečí spěchu, který často přinese různá zranění.	5,6
Co jsme dělali v našem volném čase	Ohlížíme se za prázdninami, povídáme si o místech, která jsme navštívili.	1,2,6
	Vyprávíme si, co jsme dělali o víkendu, o volném čase- kde jsme byli, co jsme prožili.	1,2,6
únor		
JAK SE MĚNÍ LIDÉ		
Když jsme byli malí	Prohlížíme si fotografie známých i neznámých lidí, hledáme rozdíly typické pro jednotlivá věková období.	1,3,4
	Chronologicky řadíme obrázky osob, které představují jednotlivé fáze života.	1,2,
	Besedujeme o tom, co může člověk v jednotlivých věkových obdobích zažít a naučit se.	1,2,3
březen		
Lidé a minulost	Čteme české pohádky, říkadla, básničky, hádanky, jazykolamy.	1,2,3,4,6
	Vyprávíme si, odpovídáme na otázky týkající se života v minulosti, ilustrujeme přečtené pohádky, hrajeme scénky z pohádek.	
březen		1,2,3,4,6

4. Rozmanitost přírody

Žáci se mají seznámit s rozmanitostí a proměnlivostí přírody živé i neživé. Zde budeme plánovat tématické vycházky i pobyty v přírodě, pozorování změn a následné výtvarné či jiné zpracování poznatků, didaktické hry s přírodními motivy, péči o pokojové rostliny. Využijeme zkušenosti z ekologické výchovy.

Tématický okruh	Formulace činnosti a její stručný popis	Číslo rozvíjené kompetence
PŘÍRODA OKOLO NÁS – ROSTLINY, ŽIVOČICHOVÉ		
Jak se mění strom	Na vycházkách pozorujeme přírodu, vybereme si k pozorování např. různé stromy a hledáme významné údaje o jejich růstu, pěstování.....	3,5,6
	Kreslíme strom v jednotlivých ročních obdobích.	2,6
	Porovnáváme, jak se příroda v jednotlivých ročních obdobích mění.	1,6
září, prosinec, březen,		

Tematický okruh	Formulace činnosti a její stručný popis	Číslo rozvíjené kompetence
červen	Využíváme listy a plody vybraného stromu pro koláže.	1,2,3
Stavíme z přírodnin září, říjen	Při vycházkách do lesa upevňujeme pravidla chování v přírodě, sbíráme plody a zhotovujeme z nich výstavku.	3,5,6
	Stavíme objekty ze shromážděných přírodnin, povídáme si, kdo v nich žije, co se tam děje. Hrajeme jejich příběhy.	1,2,5,6
	Obtiskujeme listy-využíváme různé techniky pro výtvarné činnosti.	1,2,6
S hlavou v oblacích říjen, květen	Při vycházkách pozorujeme život na stromech.	1,2,3
	Učíme se poznávat ptáky podle vzhledu, besedujeme nad obrázky ptáky, využíváme naučnou literaturu, internet.	1,2,3,4,6
	Kreslíme, modelujeme ptačí hnízdo s mláďaty.	1,2,6
	Krmíme ptáčky v zimě, víme, co jim chutná - škodí.	3,5,6
	Sledujeme, kdy k nám přilétají různé druhy tažných ptáků, zjišťujeme, kdy a kam odlétají.	1,2,3
Naše květiny březen, duben	Pečujeme o květiny - povídáme si o různých odrůdách květin a o jejich podmínkách k životu.	3,5,6
	Pěstujeme, přesazujeme, zaléváme květiny.	1,2,6
	Z květin si vytváříme hezké životní prostředí.	1,2,6
Jak se budí semínko	Pozorujeme klíčení semen.	2,6
Záhady pod kameny březen, duben	Z časopisů vytvoříme pexesa s obrázky živočichů, rostlin, brouků.	1,2,4
	Hrajeme pexesa s náměty živočichů a rostlin.	1,2,4
	Při vycházce sledujeme život pod zvednutým kamenem.	4,5
	Sbíráme kameny, oblézky a malujeme na ně.	1,2,6
Za dobrodružstvím přírody květen	Napodobujeme hlasy zvířat (některé hlasy žáci napodobují a jiní hádají pak si role vymění).	2,3,4
	Soutěžíme ve skládání rozstříhaných obrázků zvířat, rostlin.	2,4,6
Práva zvířat květen	Besedujeme o právech každého živočicha na život. Vyprávíme si o útulcích pro zvířata atd.	2,3,5
	Zajímáme se o planetu Zemi a o chráněné živočichy.	1,3,5,6
	V dubnu - Měsíci ptactva, přemýšlíme, co znamenají ptáci v našem životě a jak se o ně starat, hledáme informace o právě přilétajících druzích.	1,2,5,6
	Při vycházkách do lesa nasloucháme zvukům přírody, určujeme původce zvuků, tříbíme své smysly, pátráme po lesních produktech, které nás živí.	1,6
Můj miláček, naši kamarádi-zvířátka květen	Vyprávíme si o domácích zvířatech a na základě vlastních zkušeností si vysvětlujeme, jakou péči vyžadují.	1,6
	Kreslíme domácí mazlíčky a práce vystavíme.	2,4,6
	Získáváme informace z knih o zvířatech v ZOO.	1,3,6
	Na vycházkách na louku, do lesa a k potoku poznáváme, kteří živočichové žijí volně v našem okolí.	1,3,4
	Kreslíme a malujeme své oblíbené zvíře, hovoříme o něm.	1,6
ROČNÍ OBDOBÍ		
Příroda a my (náměty období)	Besedujeme o ročních obdobích - sledujeme změny v přírodě, život zvířat.	1,2,
	Dramatizujeme jednoduché pohádky se zvířecími hrdiny.	1,3
	Na vycházkách pozorujeme změny v přírodě a malujeme je.	1,3
Jaro březen, duben	Na vycházce pozorujeme jarní práce v zahradě.	1,3
	Kreslíme a malujeme první jarní květiny.	1,6
	Kreslíme mláďata domácích zvířat.	1,6
	Poznáváme léčivé byliny.	1,5

Tématický okruh	Formulace činnosti a její stručný popis	Číslo rozvíjené kompetence
Podzim září, říjen	Soutěžíme v poznávání ovoce, zeleniny.	1,3
	Vyrábíme draky.	2
	Všímáme si, jak usíná příroda.	4,5
Zima leden, únor	Pomáháme zvířátkům přežít zimu.	3,6
	Vyrábíme jednoduchá krmítka, připravujeme dárečky na vánoční strom pro zvířátka.	1,6
	Zdobíme vánoční strom (jablka, mrkev, žaludy...).	1,4,5
Týden, měsíc, rok leden	Vyrábíme koláže charakterizující jednotlivé měsíce (roční období).	1,2,3
	Dramatizujeme pohádku O dvanácti měsíčkách - připravíme masky pro jednotlivé měsíce.	1,2,3,4

POČASÍ

Pranostiky Hra na rosničky	Vyhledáváme pranostiky, čteme je a uvažujeme o jejich smyslu.	1,2,3
	Tvoříme meteorologický kalendář, každý den zaznamenáváme počasí.	1,3,4,6
listopad	Čteme předpovědi počasí z periodik.	1,3
	Sledujeme předpověď počasí v TV a pak porovnááme jak bylo u nás.	1,3,5

VODA

Vodní hrátky červen	Besedujeme o vodě, jejích skupenství a významu vody.	1,2,
	Podle své fantazie a na základě poznatků kreslíme koloběh vody v přírodě.	1,3,6
	Provádíme jednoduché pokusy - odpařování vody,....	1,2,

CHRÁNÍME SVÉ ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Den Země duben	Při vycházkách do okolí školy pozorujeme čistotu a úpravu okolí, působení výfukových plynů na stromy atd.	1,3,5
	Pomáháme při úklidu svého bydliště, okolí školy a družiny.	5,6
	Třídíme odpad.	1,5,6
Co do přírody nepatří květen, červen	Besedujeme o tom, co jak člověk škodí, nebo prospívá přírodě.	1,4,5
	Ekologický kvíz.	1,2,5
	Při vycházkách do přírody si všímáme všeho, čím ji poškozujeme činnost člověka.	4,6
	Při výletech do přírody poznáváme lesní plody a pátráme, které jsou léčivé, jedovaté	1,2,
	Vyprávíme si o nebezpečí ohně ve volné přírodě.	1,6
Udělej si sám duben	Lisujeme rostliny a tvoříme z nich herbáře.	1,6
	Tvoříme výrobky z přírodních materiálů.	4,6
	Kreslíme květiny, živočichy, vyhledáváme nejdůležitější údaje o nich.	2,5
	Kreslíme, modelujeme prehistorické zvíře podle vlastní fantazie.	1,6

5. Člověk a jeho zdraví

V tomto okruhu mají žáci poznat především sami sebe, získat poučení o zdraví a nemocech, o zdravotní prevenci, o odpovědnosti za své zdraví. Budeme plánovat aktivity směřující k průběžné péči o osobní hygienu, předcházení úrazům, dbaní na bezpečnost činností, (beseda, nácvik jednoduchého ošetření poranění), jak vyhledávat pomoc, hra s nácvikem telefonického volání na tísňové linky.

Zařadíme se také pohybové a tělovýchovné aktivity-pravidelný pobyt venku nebo v tělocvičně.

Tématický okruh	Formulace činnosti a její stručný popis	Číslo rozvíjené kompetence
POZNÁVÁME SVÉ TĚLO		
Já – my únor	Z encyklopedie si vypisujeme zajímavosti o lidském těle a jeho funkcích a pak s těmito informacemi seznamuje ostatní.	1,2,3
	Na arch balícího papíru obkresluje postavu a do obrysu dokresluje nejdůležitější tělesné orgány.	3,4,5
PEČUJEME O SVÉ ZDRAVÍ, CO NÁM PROSPÍVÁ- CO NÁM ŠKODÍ		
Naše tělo-kouzla pro zdraví únor	Vyprávíme si o otužování a zdravém životním stylu.	1,3
	Zjišťujeme, jak správně relaxovat a odpočívat (odpočinek tělesný, psychický).	5,6
Čistota půl zdraví září, únor	Kontrolujeme běžnou denní hygienu (čistotu rukou, kapesníky..), čistotu oděvu a jeho vhodnost.	3,5,6
	Vymyslíme popletený příběh o posloupnosti jednotlivých úkonů osobní hygieny.	1,2,3
	Ujasňujeme si hygienické zásady při kašli, kýchání, použití WC atd., upozorňujeme na prohřešky proti těmto zásadám.	1,2,3
Náš zdraví jídelníček září, únor	Kreslíme a modelujeme ovoce a zeleninu.	1,3,6
	V časopisech hledáme obrázky zdravých a méně zdravých potravin.	4,5,6
	Vystřihujeme obrázky různých jídel a třídíme je na zdravá a méně zdravá.	1,2,3,6
	Tvoříme plán společného denního stravovacího a pitného režimu.	1,3,5
Chci být zdravý únor	Čteme o dětských nemocech a jejich léčení, zajímáme se o zdravotní prevenci.	1,6
	Vyprávíme si o režimu dne při léčení doma na lůžku.	1,3
	Povídáme si o tom, jak pečovat o své zdraví, zacházet s léky, při nesprávném užívání nám mohou škodit.	1,2,3
	Učíme se ošetřovat jednoduchá zranění.	1,2
	Hovoříme o různých odděleních v nemocnici, zjišťujeme kde se nachází nejbližší lék. pohotovost. apod.	1,5,
U lékaře duben	Vyprávíme si o tom, jak předcházet úrazům, co se nám může stát při koupání, jízdě na kole apod.	1,3
	Vyprávíme si své zkušenosti z pobytu v nemocnici nebo u lékaře.	1,4
	Vytváříme si správný názor na lékaře jako na pomocníka při udržování našeho zdraví.	1,4
	Hrajeme si na lékaře a pacienta. Nebojíme se návštěvy u lékaře.	2,3
Příroda léčí	Vyhledáváme léčivky v atlase rostlin, kreslíme je a zjišťujeme, jaké mají účinky.	1,5

Tematický okruh	Formulace činnosti a její stručný popis	Číslo rozvíjené kompetence
	Seznamujeme se s léčivkami v našem okolí, vysvětlujeme si, k čemu slouží.	1
Pečujeme o svůj vzhled leden	Procvičujeme své tělo při tělovýchovných chvilkách.	6
	Povídáme si o péči o chrup.	1,2,3
Co nás může ohrozit	Předvádíme, jak se máme chovat na ulici, v dopravních prostředcích apod., abychom se vyhnuli úrazu.	1,4
	Na modelových situacích zkusíme chování při snaze neznámého člověka navázat s námi kontakt, učíme se přivolat pomoc dospělého nebo policie.	1,3
	Poznáváme nebezpečné a jedovaté rostliny.	1,2,6
	Ptáme se co nám může uškodit (neznámá zvířata, lidé apod.)	1,3,5
	Na výletě si uvědomujeme možná nebezpečí a zjišťujeme, jak jim předcházet.	1,2,6
	Vyprávíme si ,co se nám nebezpečného přihodilo, jak jsme situaci zvládli	3,5
červen	Učíme se telefonovat-oznámíme úraz, přivoláme pomoc-vytváříme modelové situace	1,4
Zachránci	Kontrolujeme, co vše má obsahovat příruční lékárna.	1,2,6
	Učíme se používat lékárníčku.	1,2,4,5
	Učíme se zásadám první pomoci.	1,2,3,5
červen	Soutěžíme v dalších úkolech, které bychom měli zvládat při první pomoci.	1,2,3,5
CHODÍME VEN KAŽDÝ DEN		
Každodenní pobyt venku	Denně chodíme do přírody, na školní hřiště apod.	5,6
	Pořádáme jednoduché soutěže s míčem, se švihadlem apod.	6
září - červen	Po organizovaných závodivých a sportovních hrách relaxujeme při spontánních hrách (individuální i ve skupinách).	6
Příroda naše tělocvična	Při vycházkách překonáváme přírodní překážky, pro naše hry využíváme přírodní prostředí.	5,6
	Prohlubujeme si znalosti o živé i neživé přírodě.	1,4,5,6
září - červen	Hrajeme hry propojující tělesnou zdatnost s rozvojem paměti a orientace v přírodě.	6
Zimní radovánky	Při vycházkách do zimní přírody sledujeme stopy zvířat na sněhu.	3,5,6
	Soutěžíme ve stavbě sněhuláka.	6
	Závodíme v hodu sněhovou koulí na cíl, do dálky apod.	6
	Kreslíme do sněhu, vyšlapáváme jednoduché obrázky	6
Leden, únor	Chodíme sáňkovat.	6
Míčové hry Září - červen	Seznamujeme se s pravidly míčových her a cvičíme se v jejich dodržování.	6
	Nacvičujeme vybíjenou, kopanou...	6
Sportovní odpoledne	Připravujeme hry na naše sportovní odpoledne.	3,4,5
	Vymýšlíme program a plánujeme, kde budou jednotlivá stanoviště.	2,6
	Kreslíme sportovce.	6
květen	Hrajeme si na rozhodčí - jsme objektivní, víme, co je „fair play“.	1,2,5
	Výsledky společně vyhodnotíme a seznámíme s nimi veřejnost.	3,5,6

4.7.2 Umění a kultura

Hudební výchova

V tomto okruhu budeme plánovat poslech reprodukováné hudby - dětské písně, co se poslouchám já, hudební styly, žánry, soutěže ve zpěvu, hudebně-pohybové hry, vlastní tanec-rozvoj rytmu, ztvárnění hudby pohybem. Hra na hudební nástroje z Orffova instrumentáře. Poslech relaxační hudby a vyjádření svých pocitů.

Výtvarná výchova

Základem aktivit v tomto okruhu bude malování, kreslení, stříhání, kreslení v přírodě, ilustrace dětské knihy. Seznámení s různými technikami (modelování, koláže, zapouštění barev, skládání...). Výtvarné soutěže.

4.7.3 Člověk a svět práce

V tomto okruhu se zaměříme na práci s různými pracovními technikami jako je: Práce s papírem, textilem, přírodninami, modelínou, vlnou. Tvořivé hry se stavebnicemi. Zalévání rostlin. Podílení se na výzdobě tříd a školy. Hygiena prostředí. Sebeobslužné činnosti. Úklid ve školní družině, úklid v okolí školy. Příprava pokrmů - vysvětlení, jak se připravuje jednoduchý pokrm.

5. Zájmové zaměření dětí při pobytu ve školní družině:

Dětem umožňujeme po skončení provozu školní družiny rozvíjet své zájmy ve specificky zaměřených kroužcích dle nabídky daného školního roku.

Mimo tyto kroužky se děti seznamují se všemi oblastmi zájmové činnosti a jednotlivé aktivity jsou zapracovány v týdenní skladbě zaměstnání:

- pohybové a tělovýchovné aktivity
- výtvarné činnosti
- rukodělné činnosti
- přírodovědná a vlastivědná činnost
- využití počítače

V Srní 19.8.2025

Mgr. Věra Šmejkalová
ředitelka školy

Projednáno a schváleno v pedagogické radě dne : 28.8.2025

Schváleno radou školy dne: 29.8.2025